HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

(א)[א]היא תועבה ואין בניה תועבין [ב]שני מצורעין שנתערבו קרבנותיהן זה בזה וקרב קרבנו של אחד מהן ומת אחד מהן השני מה תהא עליו אמר להן [ב]כותב נכסיו לאחרים והוי עני ומביא חטאת העוף הבא על הספק והאיכא אשם אמר שמואל כשקרב אשמו אמר רב ששת גברא רבה כשמואל לימא כי האי מילתא כמאן אי כר׳ יהודה [ג]דאמר אשם קבעה וכיון דקבעה לה אשם בעשירות לא מצי מייתי חטאת בדלות דתנן [ד]מצורע שהביא קרבן עני והעשיר או עשיר והעני הכל הולך אחר חטאת דברי ר׳ שמעון [ה]ורבי יהודה אומר [ג]הכל הולך אחר אשם רבי אליעזר בן יעקב אומר הכל הולך אחר צפורים ואי כרבי שמעון דאמר חטאת קבעה אע״ג דלא קרב אשם ניתי אחר דהא שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר לייתי ולתני [ו]דתניא אמר ר״ש למחרת מביא אשמו ולוגו עמו ומעמידו בשער נקנור ומתנה עליו ואומר אם מצורע הוא הרי אשמו ולוגו עמו ואם לאו אשם זה יהא שלמי נדבה ואותו אשם טעון שחיטתו

היא תועבה. במחזיר גרושתו כתיב (דברים כד) כי תועבה היא: **השני מה תהא עליו.** היאך יטהר לקדשים שאילו היה מצורע חבירו חי אע״פ שנתערבו קרבנותיהם זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא או אם מת האחד והיו שני הקרבנות בפנינו היו הקרבנות מתים וזה מקריב קרבן אחר אבל עכשיו אינו יכול להקריב את זה שמא של מת הוא והוי חטאת שמתו בעליה וקרבן אחר נמי אינו יכול להביא שמא אותו שקרב היה שלו ונפטר ונמצא מביא חולין לעזרה ואינו יכול להתנות בנדבה שאין חטאת באה נדבה ואפי׳ לרבי שמעון דאמר לקמן אשם קרב מספק על תנאי אם הוא חייב אשם הרי זה לאשם ואם לאו הרי זה שלמי נדבה הני מילי אשם שמתן דמו דומה לשלמים אבל חטאת שאין מתן דמה דומה לשלמים אינו יכול להתנות ולומר אם קרבה חטאתי הרי חטאת זו שלמי נדבה דמתן דמה היכי ליעביד ליעביד ארבעה מתנות ולמעלה מחוט הסיקרא שמא שלמי נדבה נינהו ואם שתי מתנות ולמטה מחוט הסיקרא שמא חטאת הוא: **והוי ליה עני.** וראוי להביא בדלות וחטאת העוף באה בספק ואין שם משום מביא חולין בעזרה: **והא איכא אשם.** שהוא בעשיר ובעני והיאך הוא מביא אשם מספק דלמא מייתי חולין בעזרה: **אמר שמואל.** הך תקנתא דרבי יהושע כשהביא את אשמו קודם מיתת חבירו אבל אם לא קרב אין לו תקנה: **אי כרבי יהודה.** דאמר אין אשם בא על תנאי ומשום הכי ליכא תקנתא באשם: **הא אמר אשם קבע.** ואם קרב את אשמו לית ליה תקנתא בחטאת דאשם שהביא בעשירות קבע את שאר קרבנותיו בעשירות ואין יכול להביא את חטאתו עני: **מצורע שהביא.** אחד מקרבנותיו: **והעשיר.** עד שלא הספיק להביא את כולו או עשיר והעני: **הכל הולך אחר חטאת.** אם הביא חטאת בדלות מקריב נמי עולתו בדלות ואם בעשירות מקריב נמי עולה בעשירות: **אחר אשם.** אם כשהקריב אשמו היה עשיר יקריב את האחרים בעשירות: **אחר צפורים.** שתי צפרים חיות טהורות שהיה כהן מטהר בהם את המצורע שבעה ימים קודם תגלחתו ולאו קרבן הן ושוות בעשיר ובעני ואם באותה שעה היה עשיר מביא כל קרבנותיו בעשירות. וטעמא דכולהו מפרש בכריתות [ט.] אשר לא תשיג ידו בטהרתו רבי שמעון סבר טהרתו דבר המכפרו ורבי יהודה סבר דבר המכשירו והיינו אשם שממנו נותן על הבהונות ורבי אליעזר סבר דבר הגורם לו טהרה ומאי נינהו צפורין: **ואי כרבי שמעון.** דאמר אשם לא קבע והלכך אפילו הקריב את אשמו כשהוא עשיר יכול להביא חטאת עני למה ליה לשמואל לאוקמי כשקרב אשמו כשהוא עשיר יכול להביא חטאת עני אפילו לא קרב נמי איכא תקנתא באשם לאתויי אשם מביתו ולומר אם קרבן שקרב של חבירי הרי זה שלי ואם שלי היה הרי זה לשלמים: **למחרת.** בספק מצורע קאי וקאמר למחר של טבילתו שהוא יום הבאת קרבנותיו מביא את אשמו כו׳:

היא תועבה ואין בניה תועבין. וא״ת מה צריך והא פרכינן אקל וחומר דאלמנה לכהן גדול מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת וליכא למימר דלאו פירכא גמורה היא דהא על ידי הך פירכא הדר ביה בפ׳ החולץ (יבמות דף מד.) מהא דקאמר הכל מודים במחזיר גרושתו שהולד פגום מקל וחומר דאלמנה לכהן גדול ואומר אלא אי איתמר הכי איתמר ועוד קשה דבפ״ק דיבמות (דף יד:) קאמר רבי יוחנן בן נורי כיצד נעשה כדברי ב״ה שמתירין את הצרות לשוק בלא חליצה וייבום הולד פגום לדברי ב״ש ומנלן דהוי פגום אי מקל וחומר דאלמנה לכהן גדול איכא למיפרך כי הכא וי״ל אההן קושיא בתרייתא דנפקא לן הולד פגום בצרות לשוק מהיא תועבה ואין בניה תועבין מכלל דבעלמא אפילו בניה תועבין מיהו בשמעתא ליכא למימר דמשום הכי נקט האי קרא אע״ג דלא צריך משום דאשמועינן דאיצטריך ליה ר׳ יהושע למדרש בעלמא כגון ביבמה לשוק דבניה תועבין דבשמעתין דיבמות אית ליה לר׳ יהושע דהולד של צרות כשר לשוק דקאמר בני צרות אני מעיד לכם וי״ל אי לאו מיעוט דהיא הוה מפקינן דולד פגום משום דטומאה כתיב בה כעריות ואפי׳ למ״ד דלא קאי טומאה אלא אסוטה דכיון דאיעקר איעקר מ״מ לשון תועבה הוה אמינא דקאי נמי אבנים אי לאו היא א״נ הא דמייתי הכא קרא דהיא תועבה היינו משום דלא נילף מאלמנה לכהן גדול ומעבד ונכרי דתתחלל כר׳ יהודה דבפ׳ בתרא דקדושין (דף פח.): **ומת** אחד מהן. תימה למאי דס״ד דלא קרב אשמו וכדבעי רב ששת לאוקומי בלא מת נמי היינו יכולין לשאול היאך יקרב השני הלא אינם יודעין מי נפטר כבר מקרבן ולמי יעשו מתן בהונות מדם האשם שלא קרב וי״ל יכולין לעשות לשניהם ואי משום סמיכה יקריבו בלא סמיכה משום תקוני גברא: **ומביא** חטאת העוף הבא על הספק. וקשה דבגיטין פרק כל הגט (דף כח:) גבי השולח חטאתו ממדינת הים ואוקמיה רב פפא בחטאת העוף היכי קאמר בתר הכי ונריכי כו׳ אבל חטאת העוף מספקא לא לייתי חולין לעזרה והא אמרינן בשמעתין דבא על הספק וי״ל דהכא כשהמצורע לפנינו משום תקוני גברא מקריבין אותו אספקא הואיל ואינו יכול לתקן בענין אחר אבל התם שהבעלים במדינת הים אם היה מת אין לו דין חטאת להיות קרב ואז לא יקריבוהו מספק: **דתנן** מצורע שהביא קרבן עני וכו׳. דתנן גרסי׳ ואע״ג דדברי ר׳ אליעזר אינן שנויין במשנה לא חש להאריך ולומר תניא על דבריו הואיל ולא היה צריך לדבריו כ״כ אלא לדברי ר״ש ור״י אבל בערכין פרק השג יד (דף יז:) קאמר תניא ר׳ אליעזר בן יעקב אומר כו׳ ושלשתן מקרא אחד דרשו: **למחרת** מביא אשמו ולוגו עמו. פירש״י בספק מצורע איירי (א) למחרת טבילתו שהוא יום הבאת קרבנותיו והך ברייתא מייתי לה בזבחים פ׳ התערובת (דף עו.) ושם פי׳ רש״י למחרת ביום שמיני לצרעתו וה״נ מייתי לה במנחות פרק בתרא (דף קה.) ופי׳ רש״י שם למחרת ביום ס״א והכל אחד הוא שיום ס״א במקום שמיני לצרעתו אלא שהוצרך להתאחר ס׳ יום משום דשמא נזיר טמא הוא ואז תגלחת שניה שלו והכי מתניא בתוספתא דנזיר ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור אבל ודאי נזיר היה ספק מצורע טמא ספק מצורע טהור אבל ודאי מצורע היה פירוש הוא יודע שהיה נזיר אבל אינו יודע אם נטמא למת או לאו וכן יודע הוא שמצורע היה אבל אינו יודע אם (ב) נטמא בצרעתו אי לאו אוכל בקדשים לאחר ס״א יום ושותה יין ומטמא למתים לאחר מאה וכ׳ יום כיצד אומרים לו נזיר טמא אתה וצריך אתה לעשות כל דין נזיר טמא ואחר תתחיל נזירות טהרה הזה ושנה וגלח והביא קרבן מנה ז׳ והזה ושנה ומבקש לגלח אומר לו טהור אתה ואין טהור מגלח פחות מל׳ יום פירוש שמא נזיר טהור אתה לא ומנה כ״ג פירוש כדי להשלים ל׳ מנה ל׳ ובקש לגלח אומרים לו נזיר טהור אתה ואי אתה מגלח אלא על הדמים פירוש עד שיזרק הדם עליו מאחד מקרבנותיו שהוא מביא ג׳ בהמות חטאת עולה ושלמים ואין מעכב אותו מלגלח אלא אחד מהן כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה אם טהור הוא זו חובה ואם לאו נדבה וכשיזרוק דמה יכול לגלח פירוש לכך יתנה מן העולה ולא מן החטאת שאין חטאת בהמה באה על הספק וכן לא על השלמים ששלמי נזיר טעונים תנופה וזהו ספק מצורע ואינו יכול להניף ועוד שהן טעונין לחם וזרוע בשלה ואין שלמים כאלו באין נדבה הילכך אין יכול להתנות שיהיה מוכשר לגלח אלא בזריקת דמי העולה כיצד יעשה להחמיר עליו מביא פיילי חרס חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא צפור דרור פירוש כדרך כל המצורעים בתגלחת הראשונה וחטאת העוף כדין טמא פירוש דשמא נזיר טמא הוא ותגלחת זו של טומאה היא ואין מתחיל נזירות טהרה עד שיביא חטאת טומאה שחטאתו מעכבתו אבל אשמו אינו מעכבו וישהא אותו

מסורת הש״ס

א) [קדושין עז.] יבמות יא: מד:, ב) נגעים פי״ד מי״ג, ג) נ״א האמר, ד) נגעים פי״ד מי״א ערכין יז: כריתות ט:, ה) [נ״ל רבי], ו) נזיר ס. זבחים עו. מנחות קה., ז) [ויקרא יד],

◆

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה למחרת וכו׳ בספק מצורע איירי וקאמר למחרת טבילתו שהוא יום הבאת קרבנותיו מביא את אשמו כו׳ והך ברייתא: (ב) בא״ד אינו יודע אם נטהר מצרעתו אי לאו:

◆

מוסף רש״י

היא תועבה. כלומר בעונש עבירה (קדושין עז.). **ואין בניה תועבין.** דאין בתה הימנו פסולה לכהונה (יבמות יא:). **הכל הולך אחר חטאת.** אם הביא חטאת בהמה בעשירות, מביא נמי עולת בהמה, ואם הביא חטאת העוף בעניות, אע״פ שהעשיר מביא נמי עולה בעניות (ערכין יז:). **אחר צפורים.** שתי צפורין חיות שהוא מביא לצורך הזאה קודם תגלחת, אם בשעה שהזו עליו הוי עני, מביא בעניות קרבנותיו, ואם באותה שעה היה עשיר מביא כל קרבנותיו בעשירות (שם). **למחרת.** בספק מצורע מוחלט וספק אינו מוחלט קאי, למחרת ביום השמיני (זבחים עו.). בתוספתא דנזירות קתני לה, מי שהיה ספק נזיר טמא וספק טהור, ספק מצורע מוחלט טמא ספק טהור, אוכל בקדשים אחר ס׳ יום כו׳, ר״ש אומר למחר של יום ששים מביא אשמו כו׳ (מנחות קה.).

עין משפט נר מצוה

נח א מיי׳ פט״ו מהל׳ איסורי ביאה הל״ב:

נט ב מיי׳ פ״ה מהל׳ מחוסרי כפרה הל״י:

ס ג מיי׳ שם הל״ט ועי׳ בכ״מ:

◆

תוס׳ הרא״ש

א״ל היא תועבה ואין בניה תועבין. תימה למה לי קרא כיון דק״ו דאלמנה פריכא הוא ופירכא גמורה היא דבפ׳ החולץ חזר בו רב יוסף מדבריו מתוך פירכא זו גבי הכל מודים במחזיר גרושתו דהולד פגום ור׳ יהושע גופיה חשיב ליה פירכא דמכשר בני צרות דב״ה לב״ש דקאמר התם מעידני בכם. וי״ל דאיצטריך למימר היא תועבה ואין בניה תועבין דלא תימא בניה תועבין משום דכתיב ביה טומאה כעריות כדאמרינן בפ״ק דיבמות ואפי׳ רבנן דר׳ יוסי בן כפר דדרשינן לרבות סוטה הנסתרה הא אמרינן אין מקרא יוצא מידי פשוטו ואפי׳ למ״ד כיון דאיעקר איעקר מ״מ שפיר איצטריך היא תועבה דלא תימא דאמחזיר גרושתו נמי קאי: **השני** מה תהא עליו. שאילו היה חי מצורע חבירו זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא: ואפי׳ לא קרב אשמו כדבעי רב ששת לאוקומי ויכול לעשות מכל אחד ואחד מתן בהונות לשניהם ואי משום סמיכה יקריבוהו בלא סמיכה משום תקוני גברא: **דתנן** מצורע שהביא קרבן עני והעשי׳ כו׳. ומשנה היא בפרק בתרא דמסכת נגעים אבל מילתא דר׳ אליעזר ב״י לא מיתניא התם ובריתא היא מילתיה דר׳ אליעזר ב״י ובמס׳ ערכין פרק השג יד בתר דמייתי מתניתין דפליגי בה ר׳ שמעון ור׳ יהודה קאמר ותניא ר׳ אליעזר ב״י אומר הכל הולך אחר הצפורים ופי׳ התם דשלשתם מקרא אחד דרשו ואע״פ שלא היה צריך כן אלא מילתיה דר׳ יהודה ור׳ שמעון ניחא ליה להביא כולה פלוגתא דהך מילתא: **ואם** לאו אשם זה יהא שלמי נדבה. ותימה והיכי מצי מתנה בשלמים והלא צריך לקבל דמו של זה האשם כדאמרינן בריש איזהו מקומן דשני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי ואם שלמי׳ קא עבר מדאוריי׳ כדאמרינן בפ״ב דזבחים שצריך לקבל כל דמו של הזבח. וי״ל דתקוני גברא שאני כדאיתא בפ׳ התערובות: